

III

(Parengiamieji aktai)

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ

2018 m. lapkričio 9 d.

dėl pasiūlymo dėl Reglamento dėl Europos investicijų stabilizavimo priemonės sukūrimo

(CON/2018/51)

(2018/C 444/05)

Ižanga ir teisinis pagrindas

2018 m. liepos 10 d. Europos Centrinis Bankas (ECB) gavo Europos Parlamento prašymą pateikti nuomonę dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos investicijų stabilizavimo priemonės sukūrimo ⁽¹⁾ (toliau – pasiūlytas reglamentas).

ECB kompetencija teikti nuomonę grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalimi ir 282 straipsnio 5 dalimi, nes pasiūlytas reglamentas, kuriuo siekiama makroekonominio stabilizavimo tikslo, yra susijęs su Europos centrinių bankų sistemos (ECBS) pagrindiniu tikslu – palaikyti kainų stabilumą ir, nepažeidžiant tikslo palaikyti kainų stabilumą, remti Sąjungos bendrąsias ekonominės politikos kryptis, kaip nustatyta Sutarties 127 straipsnio 1 dalyje ir 282 straipsnio 2 dalyje ir Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statuto (toliau – ECBS statutas) 2 straipsnyje. Pasiūlytame reglamente taip pat yra nuostatų, darančių poveikį ECB, kai jis veikia kaip ECBS statuto 21 straipsnio 1 dalyje išvardytų viešųjų subjektų fiskalinis agentas.

Vadovaudamasi Europos Centrinio Banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmuoju sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

Bendros pastabos

Pasiūlytu reglamentu dėl Europos investicijų stabilizavimo priemonės (EISP) sukūrimo siekiama apsaugoti nacionalines viešąsias investicijas nuo didelių asimetrinių makroekonominių sukrėtimų poveikio valstybėse narėse, kurių valiuta yra euro, ir euro zoni nepriklausančiose valstybėse narėse, dalyvaujančiose valiutos kursų mechanizme (VKM II) (toliau bendrai – dalyvaujančios valstybės narės), ir išvengti neigiamo šalutinio poveikio rizikos ⁽²⁾. EISP būtų platesnio naujų priemonių spektro, skirto sukurti atsparesnę euro zoną Sąjungos sistemoje, dalis. Atsparumas prisidėtų prie ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) stiprinimo. Pasiūlytame reglamente numatoma, kad EISP parama gaunama, jeigu laikomasi tam tikrų Sąjungos fiskalinės ir makroekonominės priežiūros srities sprendimų ir rekomendacijų ⁽³⁾. Šiomis aplinkybėmis pastebėtina, kad ES fiskalinės priežiūros sistema siekiama užtikrinti, kad ekonomikai palankiu laikotarpiu valstybės narės laikytųsi patikimos fiskalinės politikos ir kauptų fiskalinius rezervus ⁽⁴⁾.

2015 m. birželio 22 d. penkių pirmininkų pranešimas ⁽⁵⁾ pabrėžė būtinybę pabaigti kurti ekonominės ir pinigų sąjungos struktūrą. Finansų ir ekonomikos krizės metu įgyta patirtis parodė, kad reikalingi tolesni integraciniai žingsniai, siekiant stiprinti valstybių narių atsparumą dideliame ekonomikos nuosmukiui. Buvo tikimasi, kad valstybės narės rems

⁽¹⁾ COM(2018) 387 *final*.

⁽²⁾ Žr. Pasiūlyto reglamento aiškinamąjį memorandumą, p. 2.

⁽³⁾ Pasiūlyto reglamento 3 straipsnio 1 dalis.

⁽⁴⁾ Žr. 2015 m. birželio 22 d. pranešimo „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas“, parengto Jeano-Claude'o Junckerio, glaudžiai bendradarbiaujant su Donaldu Tusku, Jeroenu Dijsselbloemu, Mario Draghi ir Martinu Schulzu, p. 4, paskelbta Komisijos interneto svetainėje www.ec.europa.eu.

⁽⁵⁾ 2015 m. birželio 22 d. pranešimas „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas“, parengtas Jeano-Claude'o Junckerio, glaudžiai bendradarbiaujant su Donaldu Tusku, Jeroenu Dijsselbloemu, Mario Draghi ir Martinu Schulzu.

iniciatyvas, skirtas užtikrinti didesnę nacionalinės ekonomikos atsparumą, ir papildys šias iniciatyvas papildomais žingsniais, siekiant ekonominės ir pinigų sąjungos kūrimo ir konkrečiai bendros makroekonominio stabilizavimo priemonės sukūrimo. Tokia priemonė egzistuoja visose pinigų sąjungose, siekiant rasti geresnius sprendimo būdus, kai kyla ekonominių sukrėtimų, kurie negali būti valdomi nacionaliniu lygiu. Tinkamai sukurta bendra makroekonominio stabilizavimo priemonė padidintų atskiros valstybės narės ir visos euro zonos ekonomikos atsparumą, taip remiant bendrą pinigų politiką.

Šiomis aplinkybėmis ECB pritaria naujam impulsui diskusijoje, kaip sukurti bendrą makroekonominio stabilizavimo priemonę dalyvaujančioms valstybėms narėms. Kuriant tokią priemonę svarbu užtikrinti, kad ji numatytų veiksmingą makroekonominį stabilizavimą, ypač esant giliai recesijai visoje euro zonoje. Šiuo požiūriu fiskalinio stabilizavimo priemonė turėtų būti pakankamo dydžio. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys į tai, kad EISP pasiūlymas numato iki 30 mlrd. EUR kompensacinių paskolų finansinį paketą, kuris lygus apytiksliai tik 0.3 % euro zonos bendro vidaus produkto (BVP). Tam, kad stabilizavimas būtų veiksmingas, EISP taip pat turi būti teikiama ir įgyvendinama laiku. Tinkami EISP paramos aktyvavimo kriterijai turėtų veiksmingai atsižvelgti į ciklinius ir struktūrinius pokyčius. Numatytas EISP rodiklis yra susietas su vidutiniu nedarbo lygiu 60 ketvirčių laikotarpiu. Šis ilgas laikotarpis nėra reikalingas, kadangi dabartinis nedarbo lygis gali smarkiai skirtis nuo 60 ketvirčių vidurkio lygio tose šalyse, kuriose nedarbo lygis per pastaruosius penkiolika metų smarkiai kilo arba krito. Numatyti EISP aktyvavimo kriterijai pakankamai neatsižvelgtų, iš vienos pusės, į darbo rinkos nelankstumą, kuris nebuvo reformuotas kai kuriuose valstybėse narėse, arba, iš kitos pusės – į atsparumą stiprinančias reformas, kurias vykdė kitos valstybės narės. Svarbu, kad EISP parama papildytų paskatas laikytis tinkamos nacionalinės fiskalinės ir ekonominės politikos ir ypač vykdyti reformas, kuriomis siekiama spręsti nacionalinius struktūrinius iššūkius ir stiprinti Sąjungos fiskalinės ir makroekonominės priežiūros sistemos laikymąsi. EISP paramos teikimas turėtų būti susietas su tuo, ar dalyvaujančios valstybės narės praityje visiškai laikėsi Sąjungos fiskalinės ir makroekonominės priežiūros sistemos. Atsižvelgiant į tai, numatyti tinkamumo finansuoti kriterijai yra silpni, ypač kriterijus, reikalaujantis, kad būtų netaikomas Tarybos sprendimas, kuriuo nustatyta, kad per dvejus metus iki prašymo suteikti EISP paramą nebuvo imtasi veiksmingų priemonių perviršiniam deficitui ištaisyti pagal Sutarties 126 straipsnio 8 dalį arba 126 straipsnio 11 dalį⁽¹⁾. Šis tinkamumo finansuoti kriterijus leistų teikti EISP paramą valstybėms narėms, kurioms pavyko laikytis Stabilumo ir augimo pakto (SAP), nepaisant nuolatinių struktūrinio koregavimo trūkumų. Svarbu, kad būsima stabilizavimo priemonė numatytų paskatas valstybėms narėms ekonomikai palankiu laikotarpiu kaupti fiskalinius rezervus, kurie būtų išnaudojami recesijos metu. Galiausiai reikėtų aiškiau apibrėžti pasiūlyto reglamento ir SAP naudotino lankstumo tarpusavio sąveiką, ypač dėl vadinamosios „sąlygos dėl investicijų“⁽²⁾, kuria siekiama tokių pačių tikslų kaip ir EISP, t. y. išlaikyti investicijas ekonominiu požiūriu sunkiu laikotarpiu. Svarbu įtvirtinti nuostatą, skirtą užtikrinti, kad EISP paramos lygis atitiktų skolos tvarumui palaikyti reikalaujamą lygį.

Konkrečios pastabos

1. Pinigų politikos pajamos, pagal kurias apskaičiuojami nacionaliniai įnašai į Stabilizavimo paramos fondą

Stabilizavimo paramos fondas būtų kaupiamas beveik vien tik iš dalyvaujančių valstybių narių metinių įnašų. Šie įnašai būtų apskaičiuojami vadovaujantis dalyvaujančių valstybių narių susitarimu dėl įnašų į Stabilizavimo paramos fondą pervedimo⁽³⁾ (toliau – susitarimo projektas). Pagal susitarimo projektą metinis kiekvienos valstybės narės, kurios valiuta yra euro, įnašas į Stabilizavimo paramos fondą būtų lygus 6 procentams nacionaliniams centriniams bankams ankstesnių finansinių metų pabaigoje skiriamų pinigų politikos pajamų pagal ECBS statuto 32 straipsnį. Metinis euro zonai nepriklausančių valstybių narių, dalyvaujančių VKM II, įnašas būtų apskaičiuojamas pagal formulę, kuri atsižvelgia į visas Eurosistemos pinigų politikos pajamas, ir pagal kurią euro zonai nepriklausančiai valstybei narėi, dalyvaujančiai VKM II tenkanti dalis priklauso tik nuo BVP, bet ne nuo gyventojų skaičiaus.

⁽¹⁾ Šiuo požiūriu pažymėtina, kad pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnį tais atvejais, kai valstybė narė neatsakė į rekomendacijas, kurias Taryba jai adresavo ankstesnio Tarybos sprendimo kontekste, kad valstybė narė nevykdo Sutartyje įtvirtintų reikalavimų dėl deficito kriterijaus, Taryba privalo priimti sprendimą, kuriuo konstatuojama, kad nebuvo imtasi veiksmingų priemonių.

⁽²⁾ Sąlyga dėl investicijų yra numatyta 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo 5 straipsnyje (OL L 209, 1997 8 2, p. 1).

⁽³⁾ Susitarimo projektas paskelbtas https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-may2018-contributions-stabilisation-fund_en.pdf.

1.1. *Institucinis nepriklausomumas*

Institucinio nepriklausomumo principą tiksliai apibrėžia Sutarties 130 straipsnis ir ECBS statuto 7 straipsnis. Šie du straipsniai draudžia ECBS NCB ir jų sprendimus priimančių organų nariams gauti ar priimti Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų, valstybių narių Vyriausybių ar bet kurio kito subjekto nurodymus. Be to, Sąjungos institucijos, įstaigos ar organai ir valstybių narių Vyriausybės įsipareigoja gerbti šį principą ir nesiekti paveikti NCB sprendimus priimančių organų narių, kai jie atlieka savo su ECBS susijusius uždavinius⁽¹⁾. Nors susitarimo projekte aiškiai numatyta, kad įnašai į Stabilizavimo paramos fondą yra dalyvaujančių valstybių narių mokėjimo įsipareigojimai, institucinio nepriklausomumo principas reikalauja, kad valstybių narių Vyriausybės nedarytų jokio spaudimo savo atitinkamiems NCB. Šiuo atžvilgiu susitarimo projekte esanti nuoroda į tai, kad įnašas į Stabilizavimo paramos fondą būtų lygus 6 procentams nacionaliniams centriniams bankams skiriamų pinigų politikos pajamų, reiškia, kad tai yra tik formulė, skirta dalyvaujančios valstybės narės mokėjimo įsipareigojimui apskaičiuoti. Tai mažina riziką, kad gali būti naudojamas spaudimas NCB sprendimus priimančioms organams, kai jie nepriklausomai priima sprendimus dėl investavimo ir rizikos strategijų bei pelno paskirstymo. Galiausiai ECB skatintų išbraukti pasiūlytu reglamentu jam nustatytą pareigą ne vėliau kaip kiekvienų konkrečių metų balandžio 30 d. nurodyti Komisijai pagal ECBS statuto 32 straipsnį Eurosistemos NCB skirtų pinigų politikos pajamų sumą, pagal kurią būtų apskaičiuojami dalyvaujančių valstybių narių įnašai. Išbraukus šią pareigą, būtų išvengiama bet kokios rizikos, susijusios su kišimusi į ECB institucinį nepriklausomumą. ECB šiuo klausimu yra pasirengęs bendradarbiauti su Komisija, vadovaujantis pasiūlyto reglamento 27 konstatuojamąja dalimi, kurioje patikslinama, kad ECB turėtų pranešti Komisijai, kokią pinigų politikos pajamų sumą Eurosistemos NCB turi teisę gauti.

1.2. *Finansinis nepriklausomumas*

Finansinio nepriklausomumo principas reiškia, jog NCB privalo turėti pakankamų priemonių vykdyti savo su ECBS susijusiems ir nacionaliniams uždaviniams. Valstybės narės negali leisti savo NCB atsidurti tokioje padėtyje, kad jie neturėtų pakankamų finansinių išteklių šiems uždaviniams vykdyti⁽²⁾. Pagal pasiūlytą reglamentą susitarimo projekte nurodytus nacionalinius įnašus į Stabilizavimo paramos fondą privalo sumokėti dalyvaujančios valstybės narės. Tai nėra NCB ar ECB įnašai ar įsipareigojimai. Dėl to neatrodo, kad pasiūlytas reglamentas darytų poveikį NCB galėjimui savarankiškai naudotis pakankamais finansiniais ištekliais savo įgaliojimams vykdyti.

1.3. *Papildomos pastabos*

- 1.3.1. ECB supranta, kad nacionalinių įnašų į Stabilizavimo paramos fondą apskaičiavimas yra atsietas nuo bet kokių realių centrinio banko pajamų ar pelno. NCB skirtų pinigų politikos pajamų suma laikytina skaičiavimo parametru, kuris kasmet kinta. Todėl susitarimo projekte nurodyta 6 procentų suma, kaip atskaitos taškas nacionaliniams įnašams į Stabilizavimo paramos fondą apskaičiuoti, turėtų būti skaičiuojama tik nuo galutinės NCB skirtų pinigų politikos pajamų sumos. Taip turėtų būti net ir tuo atveju, kai ECB patirtą nuostolį galima visiškai ar iš dalies kompensuoti iš atitinkamų finansinių metų pinigų politikos pajamų pagal ECBS statuto 32 straipsnio 5 dalį⁽³⁾.
- 1.3.2. ECB pažymi, kad dalyvaujančių valstybių narių įnašų į Stabilizavimo paramos fondą susiejimas su pinigų politikos pajamomis, taikant iš anksto apibrėžtą procentinę išraišką, automatiškai lemia dalyvaujančių valstybių narių įnašų kintamumą. Šis kintamumas gali turėti įtakos pervedant naujas lėšas į Stabilizavimo paramos fondą.
- 1.3.3. Pagal pasiūlytą reglamentą metinės Eurosistemos pinigų politikos pajamos naudojamos apskaičiuoti tiek valstybių narių, kurių valiuta yra euro, tiek ir VKM II dalyvaujančių euro zonai nepriklausančių valstybių narių metinius įnašus. Valstybių narių, kurių valiuta yra euro, atveju pinigų politikos pajamos skiriamos jų NCB vadovaujantis atitinkamomis jų dalimis ECB kapitalo rakte, kurios vienodai įvertinamos atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės dalį Sąjungos gyventojų skaičiuje ir BVP, kaip numatyta ECBS statuto 29 straipsnyje. Tačiau VKM II dalyvaujančių euro zonai nepriklausančių valstybių narių metiniai įnašai į Stabilizavimo paramos fondą apskaičiuojami remiantis Eurosistemos pinigų politikos pajamomis, kurios kiekvienos valstybės narės atveju priklauso tik nuo BVP duomenų. Toks neatitikimas gali lemti, kad VKM II dalyvaujančios euro zonai nepriklausančios valstybės narės mokės sąlyginai didesnius ar mažesnius įnašus.

⁽¹⁾ Žr. 2018 m. gegužės mėn. ECB pranešimą apie konvergenciją, p. 21.

⁽²⁾ Žr. 2018 m. gegužės mėn. ECB pranešimą apie konvergenciją, p. 25.

⁽³⁾ ECBS statuto 33 straipsnio 2 dalis numato, kad tuo atveju, jeigu ECB patiria nuostolį, trūkumą galima kompensuoti iš ECB bendrojo atsargų fondo ir prirėkus Valdanciosios tarybos sprendimu iš atitinkamų finansinių metų pinigų politikos pajamų proporcingai ir neviršijant sumų, kokios paskirstytos nacionaliniams centriniams bankams pagal ECBS statuto 32 straipsnio 5 dalį.

2. Paskolų administravimas

- 2.1. ECB yra pasirengęs kartu su Komisija nustatyti būtiną paskolų administravimo tvarką ir į ECB atidarytą sąskaitą priimti iš atitinkamos valstybės narės pagrindinę paskolos sumą ir mokėtinas EISP paskolos palūkanas, kaip numatyta pasiūlytame reglamente. Šiuo atžvilgiu ECB pažymi, kad, vadovaujantis ECBS statuto 21 straipsnio 2 dalimi, ECB gali veikti kaip Sąjungos institucijų fiskalinis agentas, taip pat ir kaip paskolų ECB administratorius pagal Europos finansinės padėties stabilizavimo priemonės sistemą ⁽¹⁾.
- 2.2. Specialiose sąskaitose, kurias atitinkama valstybė narė atidaro savo NCB gautai EISP paramai valdyti, laikomoms EISP sumoms būtų taikomos atitinkamuose teisės aktuose, kaip antai Europos Centrinio Banko gairėse ECB/2014/9 ⁽²⁾, įtvirtinta tvarka.

Kai ECB rekomenduoja iš dalies keisti pasiūlytą reglamentą, konkretūs redagavimo pasiūlymai kartu su aiškinamuoju tekstu pateikiami techniniame darbo dokumente. Techninis darbo dokumentas anglų kalba paskelbtas ECB interneto svetainėje.

Priimta Frankfurte prie Maino 2018 m. lapkričio 9 d.

ECB Pirmininkas

Mario DRAGHI

⁽¹⁾ Žr. 2010 m. gegužės 11 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 407/2010, kuriuo nustatoma Europos finansinės padėties stabilizavimo priemonė (OL L 118, 2010 5 12, p. 1) 8 straipsnį.

⁽²⁾ 2014 m. vasario 20 d. Europos Centrinio Banko gairės ECB/2014/9 dėl nacionalinių centrinių bankų vidaus turto ir išpareigojimų valdymo operacijų (OL L 159, 2014 5 28, p. 56).